Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 23. novembra 2017 *

„Odvolanie – Verejné zdravie – Ochrana spotrebiteľa – Nariadenie (ES) č. 1924/2006 – Zdravotné tvrdenia o potravinách – Článok 13 ods. 3 – Zoznam povolených zdravotných tvrdení o potravinách – Rastlinné látky – Pozastavené zdravotné tvrdenia – Žaloba na nečinnosť – Článok 265 ZFEÚ – Zaujatie stanoviska zo strany Európskej komisie – Záujem na konaní – Aktívna legitimácia“

V spojených veciach C-596/15 P a C-597/15 P,

ktorých predmetom sú dve odvolania podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, podané 13. novembra 2015,

Bionorica SE, so sídlom v Neumarkte (Nemecko) (C-596/15 P),

a

Diapharm GmbH & Co. KG, so sídlom v Münsteri (Nemecko) (C-597/15 P),

v zastúpení: M. Weidner, T. Guttau a N. Hußmann, Rechtsanwälte,

odvolatelia,

ďalší účastník konania:

Európska komisia, v zastúpení: S. Grünheid a M. Wilderspin, splnomocnení zástupcovia,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory L. Bay Larsen, sudcovia J. Malenovský, M. Safjan (spravodajca), D. Šváby a M. Vilaras,

generálny advokát: M. Bobek,

tajomník: M. Aleksejev, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 19. januára 2017,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 25. apríla 2017,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: nemčina.

Rozsudok

1 Svojimi odvolaniami sa Bionorica SE a Diapharm GmbH & Co. KG domáhajú zrušenia uznesení Všeobecného súdu Európskej únie zo 16. septembra 2015, Bionorica/Komisia (T-619/14, neuverejnený, ďalej len „uznesenie vo veci T-619/14“, EU:T:2015:723), a zo 16. septembra 2015, Diapharm/Komisia (T-620/14, neuverejnený, ďalej len „uznesenie vo veci T-620/14“, EU:T:2015:714), ktorými Všeobecný súd Európskej únie zamietol ich žaloby na určenie nečinnosti Európskej komisie, ktorá mala spočívať v tom, že protiprávne nenariadila Európskemu úradu pre bezpečnosť potravín (EFSA) vyhodnotiť zdravotné tvrdenia týkajúce sa rastlinných látok ako predchádzajúcu podmienku prijatia konečného zoznamu povolených zdravotných tvrdení v súlade s článkom 13 ods. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 z 20. decembra 2006 o výživových a zdravotných tvrdeniach o potravinách (Ú. v. EÚ L 404, 2006, s. 9), zmeneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 109/2008 z 15. januára 2008 (Ú. v. EÚ L 39, 2008, s. 14) (ďalej len „nariadenie č. 1924/2006“).

Právny rámec

Rozhodnutie 1999/468

2 Článok 5a rozhodnutia Rady 1999/468/ES z 28. júna 1999, ktorým sa ustanovujú postupy pre výkon vykonávacích právomocí prenesených na Komisiu (Ú. v. ES L 184, 1999, s. 23; Mim. vyd. 01/003, s. 124), zmeneného rozhodnutím Rady 2006/512/ES zo 17. júla 2006 (Ú. v. EÚ L 200, 2006, s. 11) (ďalej len „rozhodnutie 1999/468“), upravuje regulačný postup s kontrolou.

3 Rozhodnutie 1999/468 bolo zrušené článkom 12 prvým odsekom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie (Ú. v. EÚ L 55, 2011, s. 13). V súlade s článkom 12 druhým odsekom tohto nariadenia sa však účinky článku 5a rozhodnutia 1999/468 zachovávajú na účely existujúcich základných aktov, v ktorých sa na tento článok odkazuje.

Nariadenie (ES) č. 178/2002

4 Článok 3 nariadenia (ES) č. 178/2002 Európskeho parlamentu a Rady z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín (Ú. v. ES L 31, 2002, s. 1; Mim. vyd. 15/006, s. 463), nazvaný „Iné definície“, stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia:

…

2. ‚potravinársky podnik‘ znamená akýkoľvek podnik, či už pre zisk alebo nie, štátny alebo súkromný, vykonávajúci ktorúkoľvek z činností súvisiacich s ktorýmkoľvek stupňom výroby, spracúvania a distribúcie potravín;

3. ‚prevádzkovateľ potravinárskeho podniku‘ znamená fyzické alebo právnické osoby zodpovedné za zabezpečenie toho, aby sa v potravinárskom podniku pod ich kontrolou plnili požiadavky potravinového práva;

…“

Nariadenie č. 1924/2006

5 Odôvodnenie 23 nariadenia č. 1924/2006 stanovuje, že „používanie zdravotných tvrdení v Spoločenstve by sa malo povoliť až po uskutočnení vedeckého hodnotenia na najvyššej možnej úrovni. S cieľom zabezpečiť harmonizované vedecké hodnotenie týchto tvrdení, mal by toto hodnotenie vykonať [EFSA]“.

6 Článok 2 tohto nariadenia, nazvaný „Vymedzenie pojmov“, vo svojom odseku 1 písm. a) a v odseku 2 bod 5 stanovuje:

„1. Na účely tohto nariadenia

a) sa uplatňujú vymedzenia pojmov… ‚prevádzkovateľ potravinárskeho podniku‘… podľa… článku 3 ods. 3 [nariadenia č. 178/2002];

…

2. Uplatňujú sa aj tieto vymedzenia pojmov:

…

5) ‚zdravotné tvrdenie‘ je každé tvrdenie, ktoré udáva, naznačuje alebo vyvoláva dojem, že existuje súvislosť medzi kategóriou potravín, potravinou alebo jednou z jej zložiek a zdravím;

…“

7 Článok 3 nariadenia č. 1924/2006, nazvaný „Všeobecné zásady pre všetky tvrdenia“, vo svojom druhom odseku písm. a) stanovuje, že výživové a zdravotné tvrdenia nesmú najmä „byť nepravdivé, nejednoznačné alebo klamlivé“.

8 Článok 6 tohto nariadenia s názvom „Vedecké odôvodnenie tvrdení“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Výživové a zdravotné tvrdenia sa zakladajú na všeobecne uznávaných vedeckých dôkazoch a sú nimi podložené.“

9 Článok 10 uvedeného nariadenia s názvom „Osobitné podmienky“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Zdravotné tvrdenia sú povolené len vtedy, ak sú v súlade so všeobecnými požiadavkami uvedenými v kapitole II a osobitnými požiadavkami uvedenými v tejto kapitole a sú povolené v súlade s týmto nariadením a zahrnuté do zoznamov povolených tvrdení ustanovených v článkoch 13 a 14.“

10 Článok 13 rovnakého nariadenia, nazvaný „Iné zdravotné tvrdenia ako tie, ktoré odkazujú na zníženie rizika ochorenia a na vývoj a zdravie detí“, stanovuje:

„1. Zdravotné tvrdenia, ktoré opisujú alebo odkazujú na:

a) úlohu živiny alebo inej látky pri raste, vývoji a telesných funkciách; alebo

b) psychické funkcie a funkcie správania; alebo

c) bez toho, aby tým bola dotknutá smernica [Komisie 96/8/ES z 26. februára 1996 o potravinách určených na použitie pri diétach so zníženou energetickou hodnotou na reguláciu telesnej hmotnosti (Ú. v. ES L 55, 1996, s. 22; Mim. vyd. 13/015, s. 454)], zoštíhľovanie alebo kontrolu telesnej hmotnosti či zníženie pocitu hladu, zvýšenie pocitu sýtosti alebo zníženie dostupnej energie zo stravy;

ktoré sú uvedené v zozname ustanovenom v odseku 3 sa môžu uvádzať bez vykonania postupu ustanoveného v článkoch 15 až 19, ak:

i) vychádzajú zo všeobecne uznávaných vedeckých dôkazov; a

ii) priemerný spotrebiteľ im dobre rozumie.

2. Členské štáty poskytnú Komisii zoznamy tvrdení uvedených v odseku 1 najneskôr do 31. januára 2008 spolu s podmienkami, ktoré sa na ne vzťahujú a s odkazmi na príslušné vedecké odôvodnenie.

3. Komisia prijme po porade s [EFSA]… najneskôr do 31. januára 2010 zoznam povolených tvrdení Spoločenstva uvedených v odseku 1, zameraný na zmenu a doplnenie nepodstatných prvkov tohto nariadenia jeho doplnením, a všetky nevyhnutné podmienky na používanie týchto tvrdení.

4. Akékoľvek zmeny zoznamu uvedeného v odseku 3, vychádzajúce zo všeobecne prijatých vedeckých dôkazov a zamerané na zmenu a doplnenie nepodstatných prvkov tohto nariadenia jeho doplnením, sa prijmú po porade s [EFSA]…, a to na podnet Komisie alebo na žiadosť členského štátu.

5. Akékoľvek doplnenia tvrdení do zoznamu uvedeného v odseku 3, ktoré vychádzajú z nových vedeckých dôkazov… sa prijmú v súlade s postupom ustanoveným v článku 18, okrem tvrdení, ktoré odkazujú na vývoj a zdravie detí…“

11 Článok 17 nariadenia č. 1924/2006, nazvaný „Povolenie Spoločenstva“, vo svojom odseku 5 stanovuje:

„Zdravotné tvrdenia uvedené v zoznamoch podľa článkov 13 a 14 môže používať každý prevádzkovateľ potravinárskeho podniku v súlade s podmienkami, ktoré sa na ne vzťahujú…“

12 Článok 25 tohto nariadenia s názvom „Výbor“ vo svojom odseku 3 stanovuje:

„Ak sa odkazuje na tento odsek, uplatňuje sa článok 5a ods. 1 až 4 a článok 7 rozhodnutia [1999/468] so zreteľom na jeho článok 8.“

13 Článok 28 tohto nariadenia s názvom „Prechodné opatrenia“ vo svojich odsekoch 5 a 6 stanovuje:

„5. Zdravotné tvrdenia uvedené v článku 13 ods. 1 písm. a) sa môžu uvádzať odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia do prijatia zoznamu uvedeného v článku 13 ods. 3 na zodpovednosť prevádzkovateľov potravinárskych podnikov pod podmienkou, že sú v súlade s týmto nariadením a s existujúcimi vnútroštátnymi ustanoveniami, ktoré sa na ne vzťahujú, a bez toho, aby tým bolo dotknuté prijatie ochranných opatrení uvedených v článku 24.

6. Iné zdravotné tvrdenia ako tie, ktoré sú uvedené v článku 13 ods. 1 písm. a) a článku 14 ods. 1 písm. a), ktoré sa používajú v súlade s vnútroštátnymi ustanoveniami pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia, sa riadia týmto:

a) zdravotné tvrdenia, ktoré boli predmetom hodnotenia a povolenia v členskom štáte, sa povoľujú takto:
   i) členské štáty oznámia Komisii najneskôr do 31. januára 2008 tieto tvrdenia spolu s hodnotiacou správou o vedeckých údajoch, ktoré ich podporujú;

ii) Komisia po porade s [EFSA]… prijme rozhodnutie o zdravotných tvrdeniach povolených týmto spôsobom, zamerané na zmenu a doplnenie nepodstatných prvkov tohto nariadenia jeho doplnením.

Zdravotné tvrdenia, ktoré nie sú povolené podľa tohto postupu, sa môžu naďalej používať šesť mesiacov po prijatí rozhodnutia;

b) zdravotné tvrdenia, ktoré neboli predmetom hodnotenia a povolenia v členskom štáte: takéto tvrdenia sa môžu naďalej používať pod podmienkou, že sa do 19. januára 2008 podá žiadosť podľa tohto nariadenia; zdravotné tvrdenia, ktoré nie sú povolené podľa tohto postupu, sa môžu naďalej používať šesť mesiacov po prijatí rozhodnutia podľa článku 17 ods. 3.“

Nariadenie (EÚ) č. 432/2012

14 Odôvodnenia 10 a 11 nariadenia Komisie (EÚ) č. 432/2012 zo 16. mája 2012, ktorým sa vytvára zoznam povolených zdravotných tvrdení o potravinách, iných, ako sú tvrdenia, ktoré odkazujú na zníženie rizika ochorenia a na vývoj a zdravie detí (Ú. v. EÚ L 136, 2012, s. 1) uvádzajú:

„(10) Komisia identifikovala množstvo tvrdení predložených na hodnotenie, ktoré uvádzajú účinky rastlín alebo rastlinných látok nazývaných aj ako ‚botanické‘ látky, pre ktoré musí [EFSA] ešte vypracovať vedecké hodnotenie. Okrem toho existuje mnoho zdravotných tvrdení, pre ktoré sa buď požaduje vypracovanie ďalšieho hodnotenia, aby Komisia bola schopná posúdiť ich nárok na začlenenie do zoznamu povolených tvrdení, alebo pre ktoré už hodnotenie existuje, ale v dôsledku iných oprávnených faktorov nie je Komisia v súčasnosti schopná vykonať ich posúdenie.

(11) Tvrdenia, pre ktoré [EFSA] ešte nevypracoval hodnotenie alebo ktoré ešte Komisia neposúdila, sa uverejnia na webovej lokalite Komisie… a môžu sa naďalej používať na základe článku 28 ods. 5 a 6 nariadenia (ES) č. 1924/2006.“

15 Článok 2 tohto nariadenia s názvom „Nadobudnutie účinnosti a uplatňovanie“ vo svojom treťom pododseku uvádza, že uvedené nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

Okolnosti predchádzajúce sporom

16 Relevantné okolnosti predchádzajúce sporom, ako boli uvedené v uzneseniach vo veciach T-619/14 a T-620/14, možno zhrnúť nasledujúcim spôsobom.

17 Bionorica je spoločnosťou, ktorá vyrába a predáva farmaceutické výrobky a potravinové doplnky na európskom trhu, a z tohto dôvodu používa pri označovaní a reklame týchto výrobkov určité zdravotné tvrdenia.

18 Diapharm je spoločnosťou, ktorá na medzinárodnej úrovni poskytuje komplexnú škálu služieb odvetviu zdravotníctva. Dôležitou zložkou jeho činností je poskytovanie poradenstva spoločnostiam v oblasti zdravotných tvrdení na potravinách, najmä vo vzťahu k potravinovým doplnkom.

19 Po prijatí nariadenia č. 1924/2006 bolo Komisii na základe článku 13 ods. 2 tohto nariadenia zo strany členských štátov predložených celkovo približne 44 000 zdravotných tvrdení. Komisia na základe týchto vnútroštátnych zoznamov vytvorila ich konsolidovaný zoznam.

20 Dňa 24. júla 2008 Komisia oficiálne odovzdala EFSA žiadosť o vedecké stanovisko týkajúce sa týchto tvrdení v súlade s článkom 13 ods. 3 nariadenia č. 1924/2006. Pri tejto príležitosti Komisia predložila EFSA prvú časť konsolidovaného zoznamu zdravotných tvrdení. Zvyšné časti tohto zoznamu boli EFSA predložené v novembri a decembri 2008 a neskôr formou dodatku v marci 2010, v dôsledku čoho konečný počet zdravotných tvrdení, ktoré treba preskúmať dosiahol počet 4 637. V období od októbra 2009 do júla 2011 vykonal EFSA vedecké hodnotenie zdravotných tvrdení, ktoré predložila Komisia.

21 Dňa 27. septembra 2010 Komisia uverejnila na svojej internetovej stránke tlačové oznámenie, v ktorom uviedla, že vzhľadom na značný počet zdravotných tvrdení a na omeškanie v ich spracovaní zamýšľa zaviesť postup umožňujúci postupné vytvorenie zoznamu povolených zdravotných tvrdení o potravinách v Európskej únii. Okrem toho bolo podľa Komisie namieste prehodnotiť prednosť v procese prijímania tohto zoznamu, a to najmä vzhľadom na oznámené rozpory, pokiaľ ide o zaobchádzanie s rastlinnými zložkami podľa právnej úpravy pre zdravotné tvrdenia a podľa právnej úpravy pre tradičné rastlinné lieky, ako aj vzhľadom na potrebu ďalej diskutovať o konzistentnom zaobchádzaní s týmito zložkami. V dôsledku toho Komisia vyzvala EFSA, aby dočasne pozastavil hodnotenie zdravotných tvrdení týkajúcich sa rastlinných látok a aby sa sústredil na hodnotenie všetkých ostatných oznámených tvrdení, aby mohol byť čo najskôr prijatý zoznam, v ktorom budú zahrnuté. V tomto kontexte Komisia vysvetlila, že najprv sa budú analyzovať zdravotné tvrdenia týkajúce sa iných látok, ako sú rastlinné, a následne sa budú preskúmavať tvrdenia týkajúce sa rastlinných látok.

22 Komisia prijala 16. mája 2012 nariadenie č. 432/2012. V tomto nariadení Komisia povolila čiastočný zoznam 222 zdravotných tvrdení, zodpovedajúci 497 položkám zapísaným do konsolidovaného zoznamu zdravotných tvrdení, pri ktorých EFSA dospel k záveru, že na základe predložených údajov je možné konštatovať príčinnú súvislosť medzi kategóriou potravín, potravinou alebo jednou z jej zložiek a tvrdeným účinkom.

23 V rovnaký deň Komisia identifikovala zoznam viac ako 2 000 zdravotných tvrdení, pre ktoré EFSA ešte neuzavrel hodnotenie alebo ktoré ešte Komisia neposúdila, a tento zoznam uverejnila na svojej internetovej stránke. Podľa Komisie boli tieto tvrdenia, ktoré sa týkajú najmä účinkov rastlinných látok pozastavené a naďalej ich bolo možné používať v súlade s prechodným režimom uvedeným v článku 28 ods. 5 a 6 nariadenia č. 1924/2006. Zatiaľ čo Komisia neskôr aktualizovala čiastočný zoznam povolených zdravotných tvrdení zavedený nariadením č. 432/2012, zdravotné tvrdenia týkajúce sa rastlinných látok ostali aj naďalej pozastavené.

24 Bionorica listom z 22. apríla 2014 a Diapharm listom z 24. apríla 2014 vyzvali Komisiu, aby opätovne začala s hodnotením zdravotných tvrdení týkajúcich sa rastlinných látok, a aby najmä požiadala EFSA o bezodkladné pokračovanie v tomto hodnotení, aby bolo možné prijať úplný zoznam zdravotných tvrdení, ako vyžaduje článok 13 ods. 3 nariadenia č. 1924/2006. Zároveň oznámili svoj úmysel obrátiť sa v prípade nečinnosti zo strany Komisie na Všeobecný súd.

25 Listami z 19. júna 2014 (ďalej len „listy z 19. júna 2014“) Komisia odpovedala na uvedené výzvy spoločností Bionorica a Diapharm, pričom uviedla najmä nasledujúce:

„Ako iste viete, Komisia začala diskusiu týkajúcu sa zdravotných tvrdení o takzvaných ‚rastlinných látkach‘ po tom, čo viaceré členské štáty a zainteresované strany vyjadrili obavy, pokiaľ ide o rozdielne zaobchádzanie s výrobkami, ktoré obsahujú tieto látky, podľa právnej úpravy o zdravotných tvrdeniach a podľa právnej úpravy týkajúcej sa tradičných rastlinných liekov.

Kým nebude známy výsledok tejto diskusie, Komisia požiadala [EFSA], aby prerušil svoje vedecké hodnotenie zdravotných tvrdení týkajúcich sa rastlinných látok. Komisia si je vedomá významu tohto zložitého problému tak pre spotrebiteľov, ako aj pre podnikateľské subjekty. Na to, aby bolo možné stanoviť najlepší potrebný postup, však Komisia potrebuje mať k dispozícii potrebný čas a priestor.“

Konanie pred Všeobecným súdom a uznesenia vo veciach T-619/14 a T-620/14

26 Žalobami podanými do kancelárie Všeobecného súdu 19. augusta 2014 Bionorica a Diapharm požiadali Všeobecný súd, aby konštatoval nečinnosť zo strany Komisie spočívajúcu v tom, že Komisia sa protiprávne zdržala toho, aby poverila ESFA vykonať hodnotenie zdravotných tvrdení týkajúcich sa rastlinných látok na účely prijatia konečného zoznamu povolených zdravotných tvrdení podľa článku 13 ods. 3 nariadenia č. 1924/2006.

27 Samostatnými podaniami doručenými do kancelárie Všeobecného súdu 20. novembra 2014 Komisia vzniesla námietky neprípustnosti, ku ktorým Bionorica a Diapharm predložili svoje vyjadrenia 19. decembra 2014, pričom požiadali Všeobecný súd, aby uvedené námietky zamietol a rozhodol vo veci samej.

28 Uznesením vo veci T-619/14 a uznesením vo veci T-620/14 Všeobecný súd v uvedenom poradí zamietol žaloby spoločností Bionorica a Diapharm a uložil im povinnosť nahradiť trovy konania.

29 Po prvé Všeobecný súd preskúmal, či žaloby na nečinnosť spoločností Bionorica a Diapharm spĺňajú podmienky stanovené v článku 265 ZFEÚ a v bodoch 26 tak uznesenia vo veci T-619/14, ako aj uznesenia vo veci T-620/14 vyhlásil tieto žaloby za neprípustné z dôvodu nedodržania uvedených podmienok.

30 Presnejšie, po tom, čo v bodoch 19 a 20 uvedených uznesení pripomenul, že podmienky prípustnosti žaloby na nečinnosť stanovené v článku 265 ZFEÚ, nie sú splnené, ak inštitúcia, ktorá bola vyzvaná, aby konala, zaujme pred podaním žaloby svoje stanovisko, Všeobecný súd v bodoch 23 týchto uznesení dospel k záveru, že listy z 19. júna 2014 vnímané v ich celistvosti, ktoré opisovali dôvod, pre ktorý bolo rozhodnuté o prerušení postupu hodnotenia dotknutých tvrdení, a zároveň informovali spoločnosti Bionorica a Diapharm, že na preskúmanie poslednej uvedenej otázky potrebuje Komisia väčší časový priestor a presnejší kontext, boli dostatočné výslovné a presné, aby týmto spoločnostiam umožnili spoznať postoj Komisie k ich žiadostiam, konkrétne že EFSA nenariadi pristúpiť k požadovanému hodnoteniu.

31 V dôsledku toho Všeobecný súd v bodoch 24 uvedených uznesení označil tieto listy za také, ktorými došlo k zaujatiu stanoviska v zmysle článku 265 druhého odseku ZFEÚ, čím bola ukončená nečinnosť Komisie.

32 Všeobecný súd pri tejto príležitosti v bodoch 25 tak uznesenia vo veci T-619/14, ako aj uznesenia vo veci T-620/14 uviedol, že skutočnosť, že odpoveď Komisie spoločnosti Bionorica a Diapharm neuspokojila, je v tejto súvislosti nepodstatná. Článok 265 ZFEÚ sa totiž vzťahuje na nečinnosť spočívajúcu v neprijatí aktu alebo v nezaujatí stanoviska, a nie na prijatie iného aktu než toho, ktorého prijatie si žiadateľ želal.

33 Po druhé Všeobecný súd preskúmal pre úplnosť aj námietku neprípustnosti, ktorú vzniesla Komisia, založenú na chýbajúcom záujme spoločností Bionorica a Diapharm na konaní, pričom v bode 56 uznesenia vo veci T-619/14 a v bode 55 uznesenia vo veci T-620/14 vyhlásil ich žaloby na nečinnosť za neprípustné zároveň aj z dôvodu chýbajúceho záujmu na konaní.

34 V tejto súvislosti Všeobecný súd dospel k záveru uvedenému v bodoch 39 a 55 uznesenia vo veci T-619/14 a v bodoch 39 a 54 uznesenia vo veci T-620/14, že ani Bionorica, ani Diapharm nepredložili dôkazy dostatočne preukazujúce, v čom by im opätovné začatie hodnotenia zdravotných tvrdení týkajúcich sa rastlinných látok zo strany EFSA a prijatie konečného zoznamu povolených zdravotných tvrdení mohlo poskytnúť nejaký prospech.

35 Všeobecný súd v prvom rade v bodoch 38, 42 a 43 uznesenia vo veci T-619/14 a v bodoch 38, 41 a 42 uznesenia vo veci T-620/14 konštatoval, že zo znenia článku 28 ods. 5 a 6 nariadenia č. 1924/2006 vyplýva, že od prijatia tohto nariadenia sa stanovuje uplatňovanie prechodných ustanovení pre zdravotné tvrdenia, o ktorých prebieha hodnotenie a pre ktoré Komisia neprijala žiadne rozhodnutie. Za týchto okolností mohli podniky, ktorých sa týkajú pozastavené zdravotné tvrdenia, tieto tvrdenia aj naďalej používať pri dodržaní prechodného režimu stanoveného v článku 28 ods. 5 a 6 uvedeného nariadenia. V dôsledku toho podľa Všeobecného súdu článok 17 ods. 5 nariadenia č. 1924/2006, ktorý v zásade umožňuje každému prevádzkovateľovi potravinárskeho podniku používať zdravotné tvrdenia nachádzajúce sa na uvedenom konečnom zozname, stavia tieto tvrdenia do rovnakej situácie, ako je situácia pozastavených zdravotných tvrdení, to znamená do situácie, keď môžu byť využívané pri umiestňovaní potravín na trh.

36 Všeobecný súd navyše v bodoch 44 a 45 uznesenia vo veci T-619/14 a v bodoch 43 a 44 uznesenia vo veci T-620/14 konštatoval, že v každom prípade platí, že aj keby bolo možné konštatovať dôsledky ovplyvňujúce právnu situáciu spoločnosti Bionorica a ostatných prevádzkovateľov potravinárskych podnikov na základe článku 17 ods. 5 nariadenia č. 1924/2006, a to najmä vzhľadom na prechodný režim podľa článku 28 ods. 5 a 6 uvedeného nariadenia, takýto prospech by zo svojej definície vychádzal z predpokladu, že pozastavené zdravotné tvrdenia týkajúce sa spoločnosti Bionorica budú v nadväznosti na hodnotenie EFSA a konečné rozhodnutie Komisie povolené. Všeobecný súd však uviedol, že tento predpoklad nie je v danom čase konkrétny, a z tohto dôvodu nemôže spĺňať požiadavky jeho judikatúry, podľa ktorej, ak sa žalobca odvoláva na záujem týkajúci sa budúcej situácie, musí preukázať, že túto situáciu je už v danom okamihu možné očakávať s istotou. V tejto súvislosti Všeobecný súd pripomenul, že nariadením č. 432/2012, ktoré vytvorilo zoznam povolených zdravotných tvrdení, Komisia povolila len 222 zdravotných tvrdení z viac než 2 000 preskúmaných tvrdení, takže pre prevádzkovateľov mohol byť prechodný režim výhodnejší, než konečný zoznam povolených zdravotných tvrdení.

37 V druhom rade Všeobecný súd v bodoch 47 a 48 uznesenia vo veci T-619/14 a v bodoch 46 a 47 uznesenia vo veci T-620/14 zamietol tvrdenia spoločností Bionorica a Diapharm, podľa ktorých skutočnosť, že niektoré zdravotné tvrdenia sú predmetom hodnotenia zo strany EFSA, zatiaľ čo iné sú pozastavené, vytvára rozdielne podmienky hospodárskej súťaže na trhu, pričom konštatoval, že takáto situácia nerovnosti by mohla ovplyvniť len záujmy výrobcov, ktorých zdravotné tvrdenia boli zamietnuté v dôsledku prijatia nariadenia č. 432/2012, a nie záujmy tých výrobcov, ktorých zdravotné tvrdenia boli pozastavené.

38 V treťom rade Všeobecný súd neprijal tvrdenia spoločností Bionorica a Diapharm o tom, že tieto spoločnosti vážne zasahuje právna neistota, ktorá vládne na trhu z dôvodu neprijatia konečného a úplného rozhodnutia Komisie o povolení zdravotných tvrdení. Všeobecný súd v tejto súvislosti v bodoch 51 a 52 uznesenia vo veci T-619/14 a v bodoch 50 a 51 uznesenia vo veci T-620/14 zdôraznil, že zásada právnej istoty vyžaduje, aby právna úprava bola jasná a presná a aby jej účinky boli predvídateľné. Podľa Všeobecného súdu však pravidlá, uplatniteľné tak na povolené alebo zamietnuté zdravotné tvrdenia, ako aj na pozastavené zdravotné tvrdenia, spĺňajú uvedené podmienky. Osobitne, pravidlá vzťahujúce sa na pozastavené zdravotné tvrdenia výslovne vyplývajú z nariadenia č. 1924/2006, a najmä z jeho článku 28 ods. 5 a 6, ktorý uvádza režim uplatňujúci sa od prijatia tohto nariadenia na zdravotné tvrdenia čakajúce na hodnotenie a konečné rozhodnutie.

39 Vo štvrtom rade v bode 54 uznesenia vo veci T-619/14 a v bode 53 uznesenia vo veci T-620/14 Všeobecný súd zamietol tvrdenia spoločností Bionorica a Diapharm týkajúce sa finančnej ujmy, ktorú mali tieto spoločnosti utrpieť v dôsledku nečinnosti Komisie, pričom uviedol, že nevysvetlili ani to, ako mala táto škoda vzniknúť, ani to, ako by sa mohla stratiť, ak by Komisia nariadila EFSA pokračovať v hodnotení pozastavených zdravotných tvrdení.

40 Napokon a po tretie Všeobecný súd preskúmal námietku neprípustnosti vznesenú Komisiou a založenú na chýbajúcej aktívnej legitimácii zo strany spoločností Bionorica a Diapharm, pričom tejto námietke vyhovel len vo veci T 620/14. V tejto súvislosti Všeobecný súd v bode 56 uznesenia vo veci T-620/14 konštatoval, že spoločnosť Diapharm poskytujúca poradenské a podporné služby pre podniky v oblasti zdravotníctva, vrátane oblasti zdravotných tvrdení na potravinách, nevyrába a ani neuvádza na trh Únie tento druh tovaru. Na základe tejto skutočnosti nemá činnosť spoločnosti Diapharm dostatočný vzťah k posledným zmieneným aktivitám, pri ktorých by bolo možné pokladať ju za priamo dotknutú aktom, ktorý by mala Komisia prijať po prípadnom konštatovaní nečinnosti z jej strany.

Návrhy účastníkov konania a konanie pred Súdnym dvorom

41 Bionorica a Diapharm sa svojimi jednotlivými odvolaniami domáhajú, aby Súdny dvor:

– zrušil uznesenie vo veci T-619/14, respektíve uznesenie vo veci T-620/14, a

– uložil Komisii povinnosť nahradiť trovy konania.

42 Komisia navrhuje, aby Súdny dvor zamietol odvolania ako zjavne nedôvodné a uložil odvolateľom povinnosť nahradiť trovy konania.

43 Rozhodnutím predsedu Súdneho dvora z 21. januára 2016 boli veci C-596/15 P a C-597/15 P spojené na účely písomnej a ústnej časti konania, ako aj vyhlásenia rozsudku v súlade s článkom 54 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

O odvolaniach

44 Tak Bionorica, ako aj Diapharm na podporu svojich odvolaní uvádzajú tri žalobné dôvody, ktoré sa čiastočne prekrývajú.

O druhom odvolacom dôvode vo veci C-596/15 P a prvom odvolacom dôvode vo veci C-597/15 P

Argumentácia účastníkov konania

45 Bionorica svojím druhým odvolacím dôvodom a Diapharm svojím prvým odvolacím dôvodom v zásade Všeobecnému súdu vytýkajú, že sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 24 tak uznesenia vo veci T-619/14, ako aj uznesenia vo veci T-620/14 rozhodol, že listy z 19. júna 2014 predstavujú zaujatie stanoviska v zmysle článku 265 druhého odseku ZFEÚ, ktorým došlo k ukončeniu nečinnosti na strane Komisie.

46 Podľa odvolateľov konštatovanie Všeobecného súdu v bodoch 23 tak uznesenia vo veci T-619/14, ako aj uznesenia vo veci T-620/14, podľa ktorého listy z 19. júna 2014 „vo svojej celistvosti [boli] dostatočne výslovn[é] a presn[é], aby [spoločnostiam Bionorica a Diapharm] umožnil[i] poznať postoj Komisie k [ich žiadostiam], a to najmä skutočnosť, že Komisia nenariadi EFSA začať požadované hodnotenie, ako aj dôvody, na ktorých sa tento postoj zakladá“, svedčí najmä o tom, že Všeobecný súd nepreskúmal správne obsahu týchto listov.

47 Bionorica a Diapharm v tejto súvislosti uvádzajú, že Komisia sa v prvých dvoch vetách týchto listov obmedzila len na opísanie situácie existujúcej vo vzťahu k hodnoteniu zdravotných tvrdení týkajúcich sa rastlinných látok. Túto situáciu zhrnuli už samotní odvolatelia vo svojich listoch, ktorými požiadali Komisiu, aby konala. Okrem toho tvrdia, že proces diskusie, na ktorý Komisia odkazuje v listoch z 19. júna 2014 a v rámci ktorého bol členským štátom zaslaný konzultatívny dokument

o pokračovaní v hodnotení týchto tvrdení, spustila táto inštitúcia v mesiaci júl 2012 a k jeho ukončeniu došlo koncom roka 2012, pričom väčšina členských štátov sa vyslovila v prospech pokračovania v hodnotení podľa dovtedy používaného vedeckého prístupu, a to vrátane pri pozastavených zdravotných tvrdeniach. Podľa spoločností Bionorica a Diapharm sú listy z 19. júna 2014 prinajlepšom nejednoznačné, keďže potenciálne odkazujú na nový proces diskusie.

48 Bionorica a Diapharm tiež uvádzajú, že Komisia v tretej vete listov z 19. júna 2014 len jednoducho uznala pri hodnotení zdravotných tvrdení týkajúcich sa rastlinných látok závažnosť tohto „zložitého problému“, a to tak pre spotrebiteľov, ako aj pre podnikateľské subjekty. Vo štvrtej a zároveň poslednej vete sa Komisia uspokojila s tým, že vysvetlila, že musí mať k dispozícii potrebný čas a kontext, aby stanovila „najlepší potrebný postup“, avšak bez toho, aby vysvetlila, čo pokladá v danej veci za potrebné.

49 V dôsledku toho bolo podľa odvolateľov nemožné vyvodiť z listov z 19. júna 2014 postoj Komisie k ich výzvam na konanie, ktoré jej zaslali, a najmä k tomu, či, a prípadne kedy plánuje požiadať EFSA, aby pokračoval vo svojom skúmaní zdravotných tvrdení o potravinách. V súlade s rozsudkom Súdneho dvora z 22. mája 1985, Parlament/Rada (13/83, EU:C:1985:220, bod 25), takáto vyhýbavá odpoveď nemôže predstavovať dostatočné zaujatie pozície, ktoré by ukončilo nečinnosť.

50 Komisia tvrdí, že Všeobecný súd správne rozhodol, že listy z 19. júna 2014 umožňovali spoločnostiam Bionorica a Diapharm porozumieť, že táto inštitúcia nevyhovie ich žiadosti o ukončenie pozastavenia hodnotenia zdravotných tvrdení týkajúcich sa rastlinných látok. Podľa Komisie totiž kontext týchto listov poskytoval odvolateľom informáciu o tom, že Komisia preskúmala svoje stanovisko a rozhodla sa zachovať pozastavenie hodnotenie zdravotných tvrdení o týchto látkach, aby najprv preskúmala zdravotné tvrdenia o iných ako rastlinných látkach. Preto podľa Komisie z listov z 19. júna 2014 a z ich kontextu vyplýva, že Komisia sa v okamihu ich zaslania spoločnostiam Bionorica a Diapharm domnievala, že okolnosti neodôvodňujú, aby bolo vyhovené ich žiadosti o konanie.

Posúdenie Súdnym dvorom

51 Podľa článku 265 druhého odseku ZFEÚ je žaloba na nečinnosť prípustná, len ak bola príslušná inštitúcia, orgán, úrad alebo agentúra vyzvaná, aby konala. Ak sa táto inštitúcia, orgán, úrad alebo agentúra do dvoch mesiacov po takejto výzve nevyjadrí, možno v lehote ďalších dvoch mesiacov podať návrh na začatie súdneho konania.

52 Podľa judikatúry Súdneho dvora sa článok 265 ZFEÚ vzťahuje na nečinnosť spočívajúcu v neprijatí aktu alebo v nezaujatí stanoviska (rozsudky z 13. júla 1971, Deutscher Komponistenverband/Komisia, 8/71, EU:C:1971:82, bod 2, a z 19. novembra 2013, Komisia/Rada, C-196/12, EU:C:2013:753, bod 22 a citovaná judikatúra).

53 V tejto súvislosti môže byť žaloba na nečinnosť podaná nielen proti neprijatiu aktu so záväznými právnymi účinkami, ktorý môže ovplyvniť záujmy žalobcu tým, že podstatným spôsobom zmení jeho právne postavenie, ale aj voči neprijatiu prípravného aktu, ak predstavuje predbežný krok potrebný na priebeh konania, ktorého vyústením má byť akt so záväznými právnymi účinkami (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. septembra 1988, Parlament/Rada, 302/87, EU:C:1988:461, bod 16).

54 Pokiaľ ide o žiadosť inštitúcii, aby konala, takáto žiadosť musí byť dostatočne výslovná a presná, aby tejto inštitúcii umožnila konkrétne pochopiť obsah rozhodnutia, aké sa od nej požaduje, a musí z nej tiež vyplývať, že táto inštitúcia musí prijať stanovisko (pozri analogicky rozsudok z 10. júna 1986, Usinor/Komisia, 81/85 a 119/85, EU:C:1986:234, bod 15, a uznesenie z 18. novembra 1999, Pescados Congelados Jogamar/Komisia, C-249/99 P, EU:C:1999:571, bod 18).

55 Okrem toho treba pripomenúť, že právna kvalifikácia skutočnosti alebo aktu, ako je list, zo strany Všeobecného súdu predstavuje právnu otázku, ktorú je možné nastoliť v rámci odvolania [pozri v tomto zmysle rozsudok z 1. júna 2006, P & O European Ferries (Vizcaya) a Diputación Foral de Vizcaya/Komisia, C-442/03 P a C-471/03 P, EU:C:2006:356, bod 90, ako aj citovanú judikatúru]. Preto otázka, či list zaslaný inštitúciou ako odpoveď na výzvu konať ukončil alebo neukončil namietanú nečinnosť tejto inštitúcie, predstavuje právnu otázku, ktorú je možné preskúmať v rámci odvolania.

56 V prejednávanej veci je nesporné, že podľa článku 13 ods. 3 nariadenia č. 1924/2006 bola Komisia povinná konzultovať s EFSA s cieľom prijať konečný zoznam povolených zdravotných tvrdení o potravinách v lehote, ktorá jej na to bola stanovená, to znamená najneskôr do 31. januára 2010, pričom tento zoznam bol prijatý len čiastočne prostredníctvom nariadenia č. 432/2012, a to 16. mája 2012. Spochybnené nebolo ani to, že Bionorica a Diapharm svojimi listami z 22. a 24. apríla 2014 uvedenými v bode 24 tohto rozsudku riadne požiadali Komisiu, aby konala, to znamená, aby požiadala EFSA o pokračovanie v hodnotení zdravotných tvrdení týkajúcich sa rastlinných látok, aby mohol byť prijatý konečný zoznam povolených zdravotných tvrdení, pričom Komisia sa v rámci odpovede na tieto listy obmedzila na to, že v listoch z 19. júna 2014 uvedených v bode 25 tohto rozsudku dospela k záveru, že „na to, aby bolo možné stanoviť najlepší potrebný postup, však Komisia potrebuje mať k dispozícii potrebný čas a priestor“.

57 V tejto súvislosti je potrebné podotknúť, že keď Komisia najprv opísala situáciu existujúcu vo vzťahu k hodnoteniu zdravotných tvrdení týkajúcich sa rastlinných látok od jej oznámenia z 27. septembra 2010 uvedeného v bode 21 tohto rozsudku a následne odkázala na potrebný čas a kontext bez toho, aby spresnila, čo pokladá v danej veci za potrebné, aby mohla pokračovať v dotknutom procese hodnotenia, nevyjadrila tým jednoznačným spôsobom svoje úmysly, pokiaľ ide o udelenie poverenia EFSA na pokračovanie v tomto hodnotení, alebo o neudelenie takéhoto poverenia.

58 Inými slovami, Komisia ani nepristúpila ku konzultácii s EFSA, o čo ju žiadali Bionorica a Diapharm, a ani vo svojich listoch z 19. júna 2014 neuviedla jednoznačným spôsobom, či a kedy pristúpi k takejto konzultácii, čo spĺňa predpoklad uvedený v bode 52 tohto rozsudku,

59 Z vyššie uvedeného vyplýva, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 24 tak uznesenia vo veci T-619/14, ako aj uznesenia vo veci T-620/14 dospel k záveru, že listy z 19. júna 2014 ukončili nečinnosť Komisie.

60 V dôsledku toho je potrebné vyhovieť druhému odvolaciemu dôvodu vo veci C-596/15 P a prvému odvolaciemu dôvodu vo veci C-597/15 P.

61 Je však zároveň potrebné pripomenúť, že Všeobecný súd sa pre úplnosť zaoberal aj existenciou záujmu spoločností Bionorica a Diapharm na konaní, pričom keďže sa domnieval, že tento záujem v prípade týchto dvoch spoločností nie je daný, ich žaloby zamietol ako neprípustné zároveň aj z tohto dôvodu. Preto predtým, ako by bolo možné pristúpiť k prípadnému zrušeniu uznesení vo veciach T-619/14 a T-620/14 je potrebné preskúmať aj príslušné časti odvolaní vo veciach C-596/15 P a C-597/15 P, ktoré sa týkajú tých častí uvedených uznesení, ktoré súvisia so záujmom na konaní.

O prvom a treťom odvolacom dôvode vo veci C-596/15 P a druhom odvolacom dôvode vo veci C-597/15 P

62 Keďže prvý a tretí odvolací dôvod vo veci C-596/15 P a druhý odvolací dôvod vo veci C-597/15 P smerujú v podstate proti konštatovaniu Všeobecného súdu, že Bionorica ani Diapharm nemajú záujem na konaní, je namieste preskúmať tieto odvolacie dôvody spoločne.

Argumentácia účastníkov konania

– O prvom odvolacom dôvode vo veci C-596/15 P

63 Svojím prvým odvolacím dôvodom Bionorica vytýka Všeobecnému súdu, že sa dopustil procesnej chyby, keď sčasti vychádzal z nepravdivých skutočností a preto ju nesprávne v bodoch 1 a 48 uznesenia vo veci T-619/14 označil za spoločnosť, ktorá vyrába a uvádza na európsky trh potravinové doplnky alebo potraviny. V dôsledku toho podľa spoločnosti Bionorica Všeobecný súd dospel k nesprávnemu rozhodnutiu v jej neprospech, keď rozhodol, že táto spoločnosť nie je dotknutá pozastavenými zdravotnými tvrdeniami a že existencia nerovnakých súťažných podmienok preto nemôže zakladať jej záujem na konaní v prejednávanej veci.

64 Z jej žaloby podanej Všeobecnému súdu pritom vyplýva, že táto spoločnosť sa považuje za najväčšieho svetového výrobcu rastlinných liekov, z ktorých tie, ktoré uvádza ako príklad vo svojej žalobe, obsahujú zložky s terapeutickými účinkami, pre ktoré sa žiadalo o pozastavené zdravotné tvrdenia.

65 Komisia tvrdenia spoločnosti Bionorica spochybňuje.

66 Ako podľa nej vyplýva z porovnania písomností v spise súvisiacom s uznesením vo veci T-619/14, skutkové tvrdenia, ktoré napáda Bionorica a nachádzajú sa v bodoch 1 a 48 napadnutého uznesenia, nie sú žiadnym spôsobom chybné, a navyše sú prevažne v jej prospech, keďže Všeobecný súd sa bez ďalšieho spochybnenia stotožnil s jednoduchým tvrdením tejto spoločnosti, že má v úmysle používať zdravotné tvrdenia týkajúce sa rastlinných látok ako prevádzkovateľ v potravinárskom sektore. Komisia uvádza, že toto konštatovanie je v súlade s údajmi uvedenými v žalobe.

– O treťom odvolacom dôvode vo veci C-596/15 P a druhom odvolacom dôvode vo veci C-597/15 P

67 Bionorica svojím tretím odvolacím dôvodom a Diapharm svojím druhým odvolacím dôvodom vytýkajú Všeobecnému súdu, že sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď pre úplnosť v bodoch 55 a 56 uznesenia vo veci T-619/14 a v bodoch 54 a 55 uznesenia vo veci T-620/14 vyhlásil ich žaloby na nečinnosť za neprípustné z dôvodu, že z prijatia konečného listu povolených zdravotných tvrdení by nemohli získať žiadny konkrétny prospech.

68 Bionorica a Diapharm v prvom rade tvrdia, že používanie povolených zdravotných tvrdení a používanie pozastavených zdravotných tvrdení podlieha odlišným požiadavkám, a preto ich nemožno stavať na jednu úroveň. V tejto súvislosti uvádzajú, že odseky 5 a 6 článku 28 nariadenia č. 1924/2006 neumožňujú bezpodmienečné používanie pozastavených zdravotných tvrdení, ale podrobujú ich používanie určitým podmienkam, konkrétne tieto tvrdenia musia byť „v súlade s týmto nariadením a s existujúcimi vnútroštátnymi ustanoveniami, ktoré sa na ne vzťahujú“.

69 Z toho podľa odvolateľov najmä vyplýva, že podľa článku 28 ods. 5 a 6 nariadenia č. 1924/2006 pozastavené zdravotné tvrdenia nesmú byť klamlivé a musia sa zakladať na všeobecne uznávaných vedeckých dôkazoch. V tejto súvislosti otázka splnenia týchto podmienok alebo toho, či sú kupujúci uvádzaní do omylu, podľa nich podlieha tak kontrole príslušných štátnych orgánov kontroly potravín, ako aj preskúmaniu v každom jednotlivom prípade zo strany vnútroštátnych súdov, na ktoré sa obrátia iní účastníci trhu. V nemeckej praxi sa pritom podľa odvolateľov takéto súdne preskúmanie, ktoré môže viesť k okamžitému zastaveniu predaja na území Nemecka, vykonáva po stručnom preskúmaní, ktoré vždy nevedie k hmotnoprávne podloženým výsledkom, ktoré sa navyše môžu zásadne líšiť pri rovnakom zdravotnom tvrdení medzi jednotlivými vnútroštátnymi súdmi, najmä v kontexte právne neurčitého kritéria všeobecne uznávaných vedeckých dôkazov, ktoré poskytuje značný priestor na interpretáciu.

70 V dôsledku toho podľa odvolateľov nikdy neexistuje žiadna právna istota, a to tak pre spoločnosti Bionorica a Diapharm, ako ani pre ostatné podniky, pokiaľ ide o možnosť legálne používať pozastavené zdravotné tvrdenia. Naopak, o iný prípad podľa odvolateľov ide v prípade zdravotných tvrdení zaradených na kladný a vyčerpávajúci zoznam, ktorý ukončí preskúmavanie v každom jednotlivom prípade. Okrem toho Bionorica a Diapharm v tejto súvislosti uvádzajú, že normotvorca Únie výslovne nestanovil prechodné opatrenia pre obdobie po 31. januári 2010, teda po lehote stanovenej v článku 13 ods. 3 nariadenia č. 1924/2006 na prijatie zoznamu povolených zdravotných tvrdení.

71 Ako odpoveď na konštatovanie Všeobecného súdu uvedené v bode 45 uznesenia vo veci T-619/14 a v bode 44 uznesenia vo veci T-620/14, podľa ktorého by uplatňovanie prechodných ustanovení mohlo byť priaznivejšie než zamietnutie zdravotných tvrdení, Bionorica a Diapharm uvádzajú, že z hľadiska právnej istoty, ktorú očakávajú pri používaní zdravotných tvrdení, a teda z hľadiska ich prínosu, predstavujú zdravotné tvrdenia povolené s konečnou platnosťou rovnako spoľahlivý ukazovateľ, ako zdravotné tvrdenia, ktoré boli s konečnou platnosťou zamietnuté.

72 V druhom rade Bionorica a Diapharm tvrdia, že keď Všeobecný súd v bodoch 47 a 48 uznesenia vo veci T-619/14 a v bodoch 46 a 47 uznesenia vo veci T-620/14 dospel k záveru, že rozdielne podmienky hospodárskej súťaže môžu vzniknúť len pri výrobcoch, ktorých zdravotné tvrdenia boli zamietnuté v dôsledku prijatia nariadenia č. 432/2012 v porovnaní s výrobcami, ktorých zdravotné tvrdenia boli pozastavené, dopustil sa tým nesprávneho výkladu, podľa ktorého má byť povoleným zdravotným tvrdeniam a pozastaveným zdravotným tvrdeniam poskytnuté rovnaké zaobchádzanie. Aj keď je pritom podľa nich v prípade povolených zdravotných tvrdení a zamietnutých zdravotných tvrdení zjavné, či môžu alebo nemôžu byť používané, rovnaká právna istota neexistuje v prípade pozastavených zdravotných tvrdení.

73 Napokon v treťom rade Bionorica a Diapharm odkazujú na body 51 až 53 uznesenia vo veci T-619/14 a body 50 až 52 uznesenia vo veci T-620/14, pričom uvádzajú, že Všeobecný súd nesprávne konštatoval, že pravidlá, ktoré sa uplatňujú tak na povolené a zamietnuté zdravotné tvrdenia, ako aj na pozastavené zdravotné tvrdenia, sú dostatočne jasné a presné, pričom dôsledky, ktoré z nich vyplývajú, sú dostatočne predvídateľné. Prechodné ustanovenia uplatniteľné na pozastavené zdravotné tvrdenia, z ktorých na jednej strane vyplýva v každom prípade nové posúdenie vyznačujúce sa, pokiaľ ide o posúdenie vedeckých dôkazov, značnou mierou voľnej úvahy, pričom toto posúdenie môže navyše najmä v nemeckej súdnej praxi viesť k značne odlišným až protirečivým výsledkom, totiž nevyvolávajú dostatočne predvídateľné právne následky.

74 Komisia tvrdí, že keďže Bionorica ani Diapharm nevykonávali v čase podania žaloby výrobnú činnosť ako podniky v potravinárskom sektore, ani jedna z týchto spoločností nemôže z konečného povolenia zdravotných tvrdení týkajúcich sa rastlinných látok získať žiadny konkrétny prospech, keďže tieto spoločnosti samotné sa nezúčastňujú výroby alebo uvádzania na trh potravín, ktoré by mohli byť propagované takýmto druhom tvrdení.

75 Pokiaľ ide najprv o tvrdenie spoločností Bionorica a Diapharm, že Všeobecný súd sa dopustil pochybenia, keď umiestnil na rovnakú pozíciu povolené zdravotné tvrdenia a tie, ktoré sú aj naďalej pozastavené, Komisia namieta, že Všeobecný súd sa v bode 43 uznesenia vo veci T-619/14 a bode 42 uznesenia vo veci T-620/14 obmedzil len na konštatovanie, že používanie zdravotných tvrdení je v obidvoch prípadoch povolené. Podľa Komisie je toto konštatovanie správne vzhľadom na ustanovenia článku 28 ods. 5 a 6 nariadenia č. 1924/2006. Na druhej strane je podľa nej automaticky dané, že oprávnené používanie zdravotných tvrdení, či už povolených alebo pozastavených, predpokladá splnenie podmienok, ktoré na tento účel stanovil normotvorca Únie, a to v každom jednotlivom prípade. Okrem toho podľa Komisie úvahy odvolateľov týkajúce sa údajných negatívnych dôsledkov ponechania uplatňovania vnútroštátneho práva v podstate nesmerujú voči Všeobecnému súdu, ale sčasti voči nemeckému normotvorcovi a nemeckým súdom, a sčasti voči normotvorcovi Únie, ktorý prijal dotknuté prechodné ustanovenia.

76 Pokiaľ ide ďalej o tvrdenie odvolateľov, že Všeobecný súd nesprávne dospel k záveru, že z konečného povolenia pozastavených zdravotných tvrdení by mohli prípadne získať len budúci a neistý prospech, Komisia uvádza, že odvolatelia v tomto kontexte nespochybňujú, že Všeobecný súd správne rozhodol, že povolenie zdravotných tvrdení týkajúcich sa rastlinných látok predstavuje ešte nekonkretizovanú skutočnosť, ktorá teda nemôže spĺňať požiadavky konštantnej judikatúry, podľa ktorej, ak sa žalobca odvoláva na záujem týkajúci sa budúcej situácie, musí preukázať, že túto situáciu je už v danom okamihu možné očakávať s istotou.

77 Bionorica a Diapharm sa pritom domnievajú, že by mohli mať prospech aj z budúceho zamietnutia povolenia zdravotných tvrdení týkajúcich sa rastlinných látok. Podľa Komisie takéto tvrdenie, aké by v žiadnom prípade nemohlo vzísť od podniku v potravinárskom sektore, ktorý chce používať zdravotné tvrdenie, preukazuje práve to, že odvolatelia neprikladajú dôležitosť povoleniu zdravotných tvrdení týkajúcich sa rastlinných látok, ale výlučne len existencii akéhokoľvek zoznamu, ktorý by nepochybne mohol ovplyvniť právne postavenie iných podnikov, avšak vzhľadom na obchodné činnosti odvolateľov sa nemôže vzťahovať na ich skutkovú situáciu.

78 V prípade spoločnosti Bionorica by takéto zamietnutie znamenalo, že podniky v potravinárskom sektore už viac nebudú oprávnené používať tieto označenia, čo by tejto spoločnosti ako výrobcovi rastlinných liekov umožnilo udržiavať si odstup od nežiaducej konkurencie z potravinárskeho sektora. Pokiaľ ide o spoločnosť Diapharm, zamietnutie alebo aj ďalšie pretrvávanie pozastavenia zdravotných tvrdení o potravinách by tiež nemalo žiadny vplyv na jej právne postavenie, keďže táto spoločnosť môže vykonávať svoju poradenskú činnosť v každej z uvedených situácii.

79 Komisia sa napokon zaoberá odmietnutím tvrdení odvolateľov založených na údajnej právnej neistote v dôsledku uplatňovania prechodných ustanovení, pričom tvrdí, že platnosť konštatovaní Všeobecného súdu týkajúcich sa právnej istoty, ktoré odvolatelia spochybňujú, v plnom rozsahu potvrdzuje judikatúra v tejto oblasti.

Posúdenie Súdnym dvorom

– O prvom odvolacom dôvode vo veci C-596/15 P

80 Z uznesenia vo veci T-619/14 vyplýva, že aj keď Všeobecný súd v rámci posudzovania záujmu spoločnosti Bionorica na konaní vychádzal z predpokladu, že ide o výrobcu potravín, túto charakteristiku uvedenej spoločnosti pri závere o jej chýbajúcom záujme na konaní nepoužil.

81 Za týchto okolností je potrebné konštatovať, že keďže dôsledky, ktoré Bionorica vyvodzuje zo skreslenia skutkových okolností zo strany Všeobecného súdu, vychádzajú z nesprávneho pochopenia uznesenia vo veci T-619/14, tvrdenia, ktoré táto spoločnosť v tejto súvislosti uvádza, musia byť zamietnuté ako neúčinné, keďže nemôžu viesť k zrušeniu tohto uznesenia (pozri v tomto zmysle rozsudky z 9. septembra 2015, Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentro/Komisia, C-506/13 P, EU:C:2015:562, body 87 a 88, ako aj z 26. júla 2017, AGC Glass Europe a i./Komisia, C-517/15 P, neuverejnený, EU:C:2017:598, body 63 až 65).

82 V dôsledku toho je potrebné zamietnuť prvý žalobný dôvod vo veci C-596/15 P.

– O treťom odvolacom dôvode vo veci C-596/15 P a druhom odvolacom dôvode vo veci C-597/15 P

83 Na úvod je potrebné pripomenúť, že je na žalobcovi, aby predložil dôkaz o svojom záujme na konaní, ktorý predstavuje podstatnú a prvú podmienku každého návrhu na začatie konania (pozri v tomto zmysle uznesenie z 31. júla 1989, S./Komisia, 206/89 R, EU:C:1989:333, bod 8, a rozsudok zo 4. júna 2015, Andechser Molkerei Scheitz/Komisia, C-682/13 P, neuverejnený, EU:C:2015:356, bod 27).

84 Záujem žalobcu na konaní musí existovať a byť skutočný, pričom sa nemôže týkať budúcej a hypotetickej situácie. Tento záujem musí vzhľadom na predmet žaloby existovať v okamihu jej podania, inak je neprípustná, a musí pretrvávať až do vyhlásenia rozhodnutia súdu, v opačnom prípade musí byť konanie zastavené (rozsudok zo 17. septembra 2015, Mory a i./Komisia, C-33/14 P, EU:C:2015:609, body 56 a 57, ako aj citovaná judikatúra).

85 Existencia záujmu žalobcu na konaní predpokladá, že výsledok konania môže účastníkovi konania, ktorý žalobu podal, priniesť osobný prospech (rozsudky zo 7. júna 2007, Wunenburger/Komisia, C-362/05 P, EU:C:2007:322, bod 42 a citovaná judikatúra; zo 17. apríla 2008, Flaherty a i./Komisia, C-373/06 P, C-379/06 P a C-382/06 P, EU:C:2008:230, bod 25, a zo 4. júna 2015, Andechser Molkerei Scheitz/Komisia, C-682/13 P, neuverejnený, EU:C:2015:356, bod 25). Na druhej strane záujem na konaní chýba v tom prípade, ak by priaznivý výsledok žaloby nemohol v žiadnom prípade poskytnúť žalobcovi zadosťučinenie (pozri analogicky rozsudok z 9. júna 2011, Evropaïki Dynamiki/ECB, C-401/09 P, EU:C:2011:370, bod 49 a citovanú judikatúru).

86 V prejednávanej veci Všeobecný súd predovšetkým v bodoch 38 až 43 a 45 uznesenia vo veci T-619/14 a bodoch 38 až 42 a 44 uznesenia vo veci T-620/14 prijal tvrdenie Komisie, že Bionorica a Diapharm nemôžu z prijatia konečného zoznamu povolených zdravotných tvrdení získať žiadny konkrétny prospech, keďže v zásade už uplatniteľný prechodný režim vytvára pre pozastavené zdravotné tvrdenia rovnako priaznivú situáciu, ako je situácia, v akej sa nachádzajú povolené zdravotné tvrdenia.

87 Takéto konštatovanie o rovnocennosti prechodného a konečného režimu však nemožno prijať. Aj keď je v tejto súvislosti pravda, ako uviedol Všeobecný súd v bode 43 uznesenia vo veci T-619/14 a v bode 42 uznesenia vo veci T-620/14, že povolené zdravotné tvrdenia a pozastavené zdravotné tvrdenia môžu byť v zásade používané pri uvádzaní potravín na trh, zároveň platí, že na tieto dve kategórie zdravotných tvrdení sa vzťahujú odlišné požiadavky a nepožívajú rovnaké podmienky.

88 Zatiaľ čo totiž článok 17 ods. 5 nariadenia č. 1924/2006 v zásade umožňuje každému prevádzkovateľovi potravinárskeho podniku používať povolené zdravotné tvrdenia, ktoré sa nachádzajú v uvedenom konečnom a jedinom zozname Únie, pozastavené zdravotné tvrdenia podliehajúce prechodnému režimu musia podľa článku 28 ods. 5 a 6 uvedeného nariadenia byť v súlade s týmto nariadením, ako aj s vnútroštátnymi ustanoveniami, ktoré sa na ne vzťahujú.

89 Z toho najmä vyplýva jednak to, že v súlade s článkom 3 druhým odsekom písm. a) a článkom 6 ods. 1 nariadenia č. 1924/2006 nesmie byť žiadne zo zdravotných tvrdení nepravdivé, nejednoznačné ani klamlivé a musí sa zakladať na všeobecne uznávaných vedeckých dôkazoch. Okrem toho musia pozastavené zdravotné tvrdenia zároveň spĺňať v každom členskom štáte požiadavky jeho vlastného právneho poriadku. V dôsledku toho je ich preskúmanie v každom jednotlivom prípade spojené s nebezpečenstvom odlišného výsledku v dôsledku vnútroštátnych správnych a súdnych postupov týkajúcich sa povoľovania takýchto tvrdení, a to nielen medzi jednotlivými členskými štátmi, ale aj vnútri rovnakého členského štátu.

90 Komisia v tejto súvislosti počas pojednávania pred Súdnym dvorom uviedla, že vnútroštátne ustanovenia členských štátov sa líšia najmä v otázke, či je rastlinná látka bezpečná.

91 Je však potrebné podotknúť, že takáto prechodná situácia predĺžená na neurčito nad rámec lehoty, kedy sa mala skončiť, teda v súlade s článkom 13 ods. 3 nariadenia č. 1924/2006 najneskôr do 31. januára 2010, nezodpovedá požiadavkám uvedeného nariadenia vyjadreným v jeho odôvodnení 23, podľa ktorých s cieľom zabezpečiť harmonizované vedecké hodnotenie zdravotných tvrdení na najvyššej možnej úrovni by toto hodnotenie mal vykonať EFSA (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. júla 2016, Verband Sozialer Wettbewerb, C-19/15, EU:C:2016:563, bod 41).

92 Vzhľadom na úvahy uvedené v bodoch 87 až 91 tohto rozsudku je potrebné uviesť, že v bodoch 47 a 48 uznesenia vo veci T-619/14 a v bodoch 46 a 47 uznesenia vo veci T-620/14 Všeobecný súd založil svoje odôvodnenie na nesprávnom predpoklade o rovnocennosti prechodného a konečného režimu a nesprávne dospel k záveru, že rozdielne podmienky hospodárskej súťaže môžu vzniknúť len pokiaľ ide o tých výrobcov, ktorých zdravotné tvrdenia boli zamietnuté v dôsledku prijatia nariadenia č. 432/2012 v porovnaní s výrobcami, ktorých zdravotné tvrdenia boli týmto nariadením povolené, avšak nie pokiaľ ide výrobcov, ktorých zdravotné tvrdenia ostávajú pozastavené.

93 Pokiaľ ide o konštatovanie Všeobecného súdu v bode 45 uznesenia vo veci T-619/14 a v bode 44 uznesenia vo veci T-620/14, podľa ktorého v neprospech uznania záujmu spoločností Bionorica a Diapharm na konaní svedčí tá skutočnosť, že prechodný režim môže byť výhodnejší než konečné zamietnutie zdravotného tvrdenia, a to vzhľadom na to, že nariadením č. 432/2012, ktoré vytvorilo zoznam povolených zdravotných tvrdení, Komisia povolila len 222 zdravotných tvrdení z viac než 2 000 preskúmaných tvrdení, je potrebné uviesť, že toto konštatovanie obsahuje chyby.

94 Ako uviedol generálny advokát v bode 67 svojich návrhov, ak by sa takýto prístup prijal, viedlo by to k záveru, že žalobca môže mať záujem na podaní žaloby na nečinnosť len vtedy, ak by bol najhorší možný výsledok tejto žaloby stále lepší ako *status quo*.

95 V súlade s judikatúrou citovanou v bode 85 tohto rozsudku je však potrebné pripomenúť, že záujem na konaní chýba len v tom prípade, ak by priaznivý výsledok žaloby nemohol v žiadnom prípade poskytnúť žalobcovi zadosťučinenie.

96 V tejto súvislosti by aj zamietnutie zdravotného tvrdenia mohlo poskytnúť výhodu z hľadiska právnej istoty pre prevádzkovateľa, ktorý plánuje vstup na trh potravín alebo potravinových doplnkov. Jednoznačné stanovenie právneho postavenia zdravotných tvrdení, ktoré boli doposiaľ pozastavené, by takémuto prevádzkovateľovi umožnilo prispôsobiť svoju obchodnú stratégiu.

97 Za týchto okolností vzhľadom na nesprávne právne posúdenia, ktorých sa dopustil Všeobecný súd, konštatované v bodoch 87 až 96 tohto rozsudku, je potrebné vyhlásiť tretí odvolací dôvod vo veci C-596/15 P za dôvodný. V dôsledku toho je potrebné vyhovieť odvolaniu vo veci C-596/15 P.

98 Pokiaľ ide o druhý odvolací dôvod vo veci C-597/15 P, ako vyplýva z písomností, ktoré predložila Diapharm v rámci konania pred Všeobecným súdom, v prípade tejto spoločnosti ide o poradenskú spoločnosť pôsobiacu aj v oblasti zdravotných tvrdení o potravinových doplnkoch alebo potravinách. Uvedená spoločnosť vo svojom odvolaní tvrdí, že už dospela do štádia vývoja a vytvorenia dotknutých výrobkov, pričom svojim klientom konkrétne poskytuje recepty na výrobky pripravené na použitie, návrhy obalov a etikiet, pomoc v otázkach práva duševného vlastníctva, ako komplexné obchodné a propagačné stratégie.

99 Na druhej strane, ako Diapharm potvrdila pred Súdnym dvorom, jej činnosť nezahŕňa ani výrobu, ani uvádzanie na trh potravinových doplnkov alebo potravín.

100 Vo svojom odvolaní Diapharm v podstate tvrdí, že to, že Komisia neprijala zoznam tvrdení týkajúcich sa rastlinných látok, ju negatívne ovplyvnilo znížením dopytu po jej službách, čo sa premietlo do značnej straty príjmov. Diapharm totiž pri neexistencii tohto zoznamu nemohla poskytovať spoľahlivé rady týkajúce sa prípadnej možnosti uvádzať na trh potravinové doplnky alebo potraviny.

101 V prejednávanej veci nemožno pripustiť, že Diapharm preukázala svoj záujem na konaní, keďže v súlade s judikatúrou citovanou v bode 85 tohto rozsudku nemôže získať žiadny konkrétny prospech z toho, že by EFSA opätovne začal hodnotenie zdravotných tvrdení týkajúcich sa rastlinných látok, a následne by bol prijatý konečný zoznam povolených zdravotných tvrdení.

102 Diapharm vzhľadom na svoje postavenie hospodárskeho subjektu, ktorý sa nachádza na vyššom stupni procesu výroby a uvádzania na trh potravinových doplnkov alebo potravín, nemôže sama použiť dotknuté tvrdenia, a to o to viac, že nie je priamym konkurentom prevádzkovateľov, ktorí ich používajú.

103 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné konštatovať, že Všeobecný súd sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 55 uznesenia vo veci T-620/14 dospel k záveru, že žalobu spoločnosti Diapharm na nečinnosť je potrebné zamietnuť aj z dôvodu chýbajúceho záujmu na konaní.

104 Za týchto podmienok je potrebné vyhlásiť druhý odvolací dôvod vo veci C-597/15 P za nedôvodný.

O treťom odvolacom dôvode vo veci C-597/15 P

105 Diapharm svojím tretím odvolacím dôvodom vytýka Všeobecnému súdu, že nesprávne rozhodol o tom, že jej činnosť ako poradenskej spoločnosti nezakladá dostatočnú väzbu s výrobou dotknutých potravín, takže nespĺňa podmienku priamej dotknutosti, ktorá je určujúcou pre jeho aktívnu legitimáciu.

106 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že podľa judikatúry Súdneho dvora predstavujú záujem na konaní a aktívna legitimácia rozdielne podmienky prípustnosti, ktoré musia byť fyzickou alebo právnickou osobou splnené spoločne, aby bola prípustná jej žaloba na nečinnosť podľa článku 265 tretieho odseku ZFEÚ (pozri analogicky rozsudok zo 17. septembra 2015, Mory a i./Komisia, C-33/14 P, EU:C:2015:609, bod 62).

107 Vzhľadom na odpoveď poskytnutú na druhý odvolací dôvod vo veci C-597/15 P, podľa ktorej sa Všeobecný súd nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď dospel k záveru, že Diapharm nemá záujem na konaní, pritom nie je potrebné preskúmať tretí odvolací dôvod.

108 V dôsledku toho je potrebné zamietnuť odvolanie vo veci C-597/15 P.

O žalobe pred Všeobecným súdom

109 V súlade s článkom 61 prvým odsekom Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, ak je odvolanie dôvodné, Súdny dvor zruší rozhodnutie Všeobecného súdu. V danej veci môže vydať konečný rozsudok sám, ak to stav konania dovoľuje, alebo môže vec vrátiť na rozhodnutie Všeobecného súdu.

110 V prejednávanej veci sa Súdny dvor domnieva, že disponuje informáciami potrebnými na to, aby mohol s konečnou platnosťou rozhodnúť o námietke neprípustnosti, ktorú vzniesla Komisia v prvostupňovom konaní vo veci T-619/14.

111 Komisia vzniesla v podstate tri námietky neprípustnosti založené na tom, že žaloba nemá priamy predmet, chýba záujem na konaní, ako aj aktívna legitimácia spoločnosti Bionorica.

112 V prvom rade je potrebné preskúmať námietku neprípustnosti Komisie založenú na chýbajúcom záujme na konaní.

113 Ako v tejto súvislosti vyplýva z dôkazov, ktoré Bionorica predložila Všeobecnému súdu najmä v bodoch 13 a 29 svojej žaloby, ako aj v jej prílohách 8 a 9, a ako vyhlásila pred Súdnym dvorom, v čase podania žaloby nevykonávala činnosť výrobcu potravín alebo potravinových doplnkov v Únii. Bionorica bola totiž výrobcom rastlinných liekov, na ktoré sa nevzťahujú ustanovenia nariadenia č. 1924/2006 upravujúceho len zdravotné tvrdenia na potravinách.

114 Bionorica pritom tvrdí, že vzhľadom na svoju prítomnosť na trhu rastlinných liekov, ktoré obsahujú rovnaké rastlinné zložky ako tie, ktorých sa týkajú pozastavené zdravotné tvrdenia, je pripravená vstúpiť na trh potravinových doplnkov v prípade, že budú povolené dotknuté zdravotné tvrdenia.

115 Jednoduché vyhlásenie o úmysle, ktoré sa týka budúcej a neistej situácie, však v súlade s judikatúrou uvedenou v bode 84 tohto rozsudku nemôže postačovať na preukázanie existujúceho a skutočného záujmu spoločnosti Bionorica na konaní (pozri v tomto zmysle tiež rozsudok z 20. júna 2013, Cañas/Komisia, C-269/12 P, neuverejnený, EU:C:2013:415, body 16 a 17).

116 V dôsledku toho bez toho, aby bolo potrebné preskúmať ostatné námietky neprípustnosti vznesené Komisiou, je potrebné žalobu spoločnosti Bionorica vo veci T-619/14 zamietnuť ako neprípustnú.

O trovách

117 Podľa článku 184 ods. 2 rokovacieho poriadku, ak je odvolanie dôvodné a Súdny dvor sám rozhodne s konečnou platnosťou vo veci samej, rozhodne aj o trovách konania. V súlade s článkom 138 ods. 2 tohto rokovacieho poriadku, ktorý sa na základe jeho článku 184 ods. 1 uplatňuje na konanie o odvolaní, ak je viac účastníkov konania, ktorí vo veci nemali úspech, Súdny dvor medzi nich rozdelí náhradu trov konania.

118 Keďže odvolaniu spoločnosti Bionorica bolo vyhovené, avšak jej žaloba na nečinnosť bola zamietnutá, Bionorica a Komisia znášajú svoje vlastné trovy konania vynaložené tak v prvostupňovom konaní, ako aj v konaní o odvolaní.

119 Keďže Komisia navrhla uložiť spoločnosti Diapharm povinnosť nahradiť trovy konania a táto spoločnosť nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené uložiť jej povinnosť nahradiť trovy konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. **Uznesenie Všeobecného súdu Európskej únie zo 16. septembra 2015, Bionorica/Komisia (T-619/14, neuverejnené, EU:T:2015:723), sa zrušuje.**

2. **Žaloba na nečinnosť, ktorú podala Bionorica SE vo veci T-619/14, sa zamieta ako neprípustná.**

3. **Odvolanie vo veci C-597/15 P sa zamieta.**

4. **Bionorica SE a Európska komisia znášajú svoje vlastné trovy konania vynaložené tak v prvostupňovom konaní vo veci T-619/14, ako aj v konaní o odvolaní vo veci C-596/15 P.**

5. **Diapharm GmbH & Co. KG je povinný nahradiť trovy odvolacieho konania vo veci C-597/15 P.**

Podpisy